

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 339/2022
09.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хаџића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Николић, адвокат из ..., против туженог ЈКП Градско саобраћајно предузеће „Београд“, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Марко Јоксић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2723/21 од 16.07.2021. године, у седници већа одржаној дана 09.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2723/21 од 16.07.2021. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2086/2020 од 11.03.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да суд обавезе туженог да тужиоцу за период од октобра 2018. године до децембра 2019. године на име разлике у висини накнаде трошкова за исхрану у току рада која се исплаћује у готовом новцу, исплати укупан износ од 19.979,10 динара, у појединачним месечним износима, са законском затезном каматом од дана доспелости до исплате, као што је ближе наведено овим ставом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да суд обавезе туженог да му на име разлике у висини предвиђене и исплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада, која се исплаћује у боновима, исплати укупан износ од 14.471,60 динара, у појединачним месечним износима, са законском затезном каматом од дана доспелости до исплате, као што је то ближе наведено овим ставом изреке. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.684,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2723/21 од 16.07.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда садржана у ставу првом изреке тако што је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу на име разлике у висини накнаде трошкова за исхрану у току рада, која се исплаћује у готовом новцу, исплати укупан износ од 19.979,10 динара, у појединачним месечним износима, са законском затезном каматом од дана доспелости до исплате, као што је ближе наведено овим ставом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда садржана у ставу другом изреке и усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени

да тужиоцу на име разлике у висини предвиђене и исплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада, која се исплаћује у боновима, исплати укупан износ од 14.471,60 динара, у појединачним месечним износима, са законском затезном каматом од дана доспелости до исплате, као што је ближе наведено овим ставом изреке. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен као неоснован захтев туженог којим је тражано да се обавезе тужилац да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.684,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 32.146,00 динара. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 18.558,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Ревизија је дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 18/20 у даљем тексту ЗПП), због чега није било места оцени дозвољености изузетне ревизије применом члана 404. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да ревизија тужене није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог и у утуженом периоду тужени му је исплаћивао накнаду за исхрану у току рада – топли оброк сразмерно броју радних дана, и то по вредности једног топлог obroка у бону 140,20 динара и у новцу 210,30 динара, при чему висина тужбеног захтева није била спорна.

Првостепени суд је оценио да накнада за исхрану у току рада представља саставни део зараде у смислу члана 105. став 2. и 3. Закона о раду, те да износ од 500,00 динара по радном дану садржи порезе и доприносе што је предвиђено чланом 3. Анекса 1. Колективног уговора туженог, па с обзиром да је тужени исплатио тужиоцу накнаду трошкова исхране у бруто износу од 500,00 динара по радном дану, првостепени суд је одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца. Такође, првостепени суд сматра да је тужени био дужан да примени императивну одредбу члана 4. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата и других примања код корисника јавних средстава, а не члан 64. став 1. Колективног уговора туженог од 11.10.2018. године, којим је накнада трошкова исхране са 300,00 динара, по Колективном уговору туженог од 06.07.2013. године и по члану 63. Колективног уговора туженог од 28.01.2015. године, увећана на износ од 500,00 динара.

Такође, првостепени суд је закључио да се код корисника јавних средстава у утуженом периоду примењивао Закон о привременом одређивању основице за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, те да је тужени у хијерархији примене прописа био дужан да примени императивну одредбу члана 4. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, а не члан одредбе 64. став 1 КУ туженог од 11.10.2018. године којим је накнада трошкова исхране са 300,00 динара, по КУ туженог од 06.07.2013. године (пре примене Закона) и по члану 63. став 1. КУ туженог од 28.01.2015. године увећана на износ од 500,00 динара.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев сматрајући да је тужиоцу у спорном периоду исплаћен мањи износ накнаде трошкова за исхрану у току рада од износа који је требало да буде исплаћен према Колективном уговору туженог, према коме запослени има право на исплату тако одређеног износа од 500,00 динара по радном дану, при чему се, по становишту другостепеног суда, одредбом члана 64. Колективног уговора туженог не доводи у питање висина износа накнаде, нити наведена одредба упућује на примену тзв. „брuto принципа“ приликом обрачуна и исплате накнаде за исхрану у току рада, већ се искључиво односи на рок исплате. Зато је другостепени суд обавезао туженог да тужиоцу за период од октобра 2018. године до децембра 2019. године, на име разлике у висини накнаде трошкова за исхрану у току рада која се исплаћује у готовом новцу, исплати износ од 19.979,10 динара, односно износ од 14.471,60 динара, која се исплаћује у боновима. По мишљењу другостепеног суда неосновано је образложење првостепеног суда да тужиоцу не припада потраживана накнада јер износ од 500,00 динара по радном дану садржи порезе и доприносе, као и да тужени није био дужан да примени члан 64. став 1. Колективног уговора туженог од 11.10.2018. године, којим је накнада трошкова исхране са 300,00 динара, по Колективном уговору туженог од 06.07.2013. године и по члану 63. Колективног уговора туженог од 28.01.2015. године, увећана на износ од 500,00 динара.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је другостепени суд оценио да је тужбени захтев основан.

Одредбом члана 118. став 1. тачка 5. Закона о раду („Сл. гласник РС“ број 24/05..95/18) прописано је да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада у складу са општим актом и уговором о раду ако послодавац ово право није обезбедио на други начин. Одредбом члана 105. став 2. истог Закона прописано је да се под зарадом сматра зарада која садржи порезе и доприносе који се плаћају из зараде, а ставом 3. истог члана прописано је да се под зарадом у смислу става 1. овог члана сматрају сва примања из радног односа, осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тач. 4.и 5, члана 118. тач. 1-4, члана 119, члана 120. тачка 1. и члана 158.

Одредбом члана 64. став 1. Колективног уговора ЈКП ГСП „Београд“ („Службени лист Града Београда“, број 96 од 11.10.2018. године) прописано је да запослени има право на месечну накнаду за трошкове исхране у току рада у висини од

500,00 динара по радном дану, с тим да ће се 300,00 динара исплатити у новцу, а 200,00 динара у боновима за исхрану, док је ставом 3. истог члана предвиђено да се месечна накнада за исхрану у току рада из става 1. овог члана исплаћује по истеку месеца истовремено са коначном исплатом зараде, а на основу присуства на раду запосленог за текући месец.

Накнада трошкова исхране у току рада у истој висини била је утврђена и одредбом члана 23. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналне и стамбене делатности Града Београда („Службени лист Града Београда“ број 78/18).

У овој парници је било спорно да ли је колективним уговорима који су важили у утуженом периоду висина накнаде трошкова за исхрану у току рада била предвиђена у бруто или нето износу. Наводи ревизије да би исплате накнаде трошкова у току рада у нето износу предвиђеном колективним уговором туженог довела до повећања зараде тужиоца није од утицаја на другачију одлуку у овој правној ствари, с обзиром да су сагласно одредби члана 4. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ број 116/14), ништаве одредбе општег или појединачног акта (осим појединачног акта којим се плата повећава по основу напредовања) којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и другог сталног примања код субјекта из члана 2. овог Закона. У конкретном случају није спорна измена општег акта – Колективног уговора, већ је спорна примена тог акта у смислу исплате уговореног износа на име накнаде трошкова за исхрану у бруто или нето износу.

Другостепени суд је правилно закључио да се не доводи у питање тумачење одредбе члана 64. став 1. Колективног уговора туженог, у погледу висине износа предметне накнаде, нити сама ова одредба упућује на примену тзв. „бруто принципа“ приликом обрачуна и исплате накнаде за исхрану у току рада. Такође, код обрачуна зараде, Закон о раду није изричито прописао тзв. „бруто принцип“, нити се тај принцип примењује код обрачуна и исплате накнаде за исхрану у току рада у конкретном случају.

Одредбом члана 105. Закона о раду прописано је између осталог, шта чини зараду, а одредбом члана 118. став 1. тачка 5. истог Закона, прокламовано је право запослених на накнаду трошкова за исхрану, док је детаљније регулисање овог права остављено социјалним партнерима кроз колективне уговоре или аутономне правне акте послодавца, при чему је једино ограничење постављено у односу на начин исплате, али не и на висину и начин обрачуна накнаде, због чега тужиоцу у конкретном случају, припада предметно потраживање у нето износу који је предвиђен чланом 64. Колективног уговора туженог. Из наведеног разлога другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев тужиоца.

Запослени у складу са одредбом члана 118. став 1. тачка 5. Закона о раду има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада, а висина трошкова мора бити изражена у новцу. Без обзира на установљен принцип зараде, која у складу са

одредбом члана 105. Закона о раду у себи садржи порезе и доприносе који се плаћају из зараде, појединачне одредбе колективних уговора и уговора о раду тумаче се онако како су дефинисане. Бруто принцип зарада подразумева да зарада у себи садржи порезе и доприносе, при чему се у уговору о раду и другим релевантним актима увек наводи и нето износ зараде. У ситуацији када се актима послодавца не наводе конкретни новчани износ који се по одређеном основу има исплатити запосленом не може се на штету запослених претпоставити, односно закључити да је реч о уговореном бруто износу.

Из наведеног произлази да се неосновано ревизијом указује на погрешну примену материјалног права.

На основу изложеног, применом члана 414. став 1. ЗПП Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа- судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић